

Handläggare
Sara Magnusson
Telefon:08-508 05 178

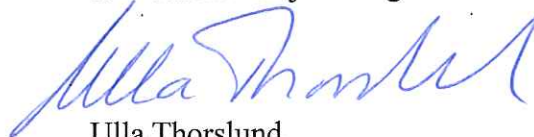
Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd

03

Tertialrapport Tertial 2 2016 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar tertialrapport 2-2016 till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om 28,3 mnkr i omslutningsökningar.
3. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 0,8 mnkr för arbetet med fattiga EU-medborgare i samband med avvisningar.
4. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 0,5 mnkr för ökad kostnad för avskrivningar avseende parkinvesteringar.
5. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om stimulansbidrag om 2,3 mnkr för utbyggnad av särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.
6. Omedelbar justering.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Tertialrapporten har tagits fram i medverkan av samtliga avdelningar. Staben för strategi och internservice har sammanställt rapporten. Samverkan med de fackliga organisationerna sker vid förvaltningsgruppens möte 15 september. Ärendet behandlas av pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor vid deras respektive sammanträden.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	8
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla.....	15
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar.....	25
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo.....	31
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	33
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande.....	37
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	39
2. Ett klimatsmart Stockholm	46
2.1 Energianvändningen är hållbar	46
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade.....	46
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	47
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva.....	48
2.5 Stockholms miljö är giftfri.....	50
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund.....	51
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	52
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	52
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	57
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	59
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.....	59
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor.....	60
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering.....	67
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.....	70
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	71
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla.....	72
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	76
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning.....	81
Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar	81

Uppföljning av driftbudget	81
Särskilda satsningar	87
Resultatenheter	89
Investeringar	89
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	90
Betydande projekt som inte är investeringar	90
Omslutningsförändringar	90
Budgetjusteringar.....	90
Medel för lokaländamål.....	91
Analys av balansräkning.....	91
Övrigt.....	92
Synpunkter och klagomål.....	92
Övrigt.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01_Blankettset

Bilaga 2: Bilaga 02_Lokalt utvecklingsprogram (LUP)

Bilaga 3: Bilaga 03_Bilaga till LUP med mål åtgärder och aktiviteter

Bilaga 4: Bilaga 04_Redovisning av stadsbidraget sommarlovsaktiviteter

Bilaga 5: Bilaga 05_Uppföljning klimatinvesteringar

Bilaga 6: Bilaga 06_Samarbeten mellan staden och akademi

Sammanfattande analys

Förvaltningen bedömer att arbetet som pågår bidrar till att två av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål uppnås helt och till att två uppnås delvis.

Bedömningen är att förvaltningen bidrar till att målen *ett klimatsmart Stockholm* och *ett ekonomiskt hållbart Stockholm* uppfylls helt samt till att målen *ett Stockholm som håller samman* och *ett demokratisk hållbart Stockholm* uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig på resultatet av det arbete som hittills utförts och på prognostiserad uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet med tillhörande indikatorer och aktiviteter samt på prognostiserad uppfyllelse av nämndens mål. Avvikelserna beskrivs under respektive inriktningsmål.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att det arbete som utförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås delvis.

En positiv utveckling är att föräldrarnas nöjdhet med förskolan generellt har ökat något sedan föregående år. Föräldrarnas nöjdhet har även ökat inom flera specifika områden, till exempel nöjdheten avseende barns språkutveckling och förskolans samverkan med hemmet. För att gynna barnens språkutveckling arbetar förskolan för att barnen ska ha tillgång till böcker både på svenska och på sitt modersmål. Varje förskola har tillgång till ett läsombud som på olika sätt arbetar för att stimulera barns läslust. En utmaning i förskolan är att nå målet för andel förskollärare av totalt antal anställda. För att säkerställa att målet nås och öka andelen förskollärare fortsätter förvaltningen erbjuda barnskötare utbildning till förskollärare.

Ytterligare en positiv utveckling är att antalet barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska.

Antalet nya ensamkommande barn och ungdomar har minskat väsentligt i jämförelse med samma period föregående år. Orosanmälningarna avseende barn och unga ligger fortsatt kvar på ungefär samma nivå som motsvarande period 2015. En utmaning är dock att det är svårt att hitta familjehem. Barn och unga som av något skäl behöver ett stadigvarande boende, placeras ofta initialt i jourhem och det är inte ovanligt att de får vänta länge på ett familjehem.

Barn, unga och deras föräldrar erbjuds olika former av öppenvårdsinsatser och tidigt stöd. Bland annat erbjuds familjebehandling som utgår från barnets eller den unges behov. Familjebehandlingen utvärderas med varje familj och de flesta uppger att hemsituationen har blivit bättre efter avslutad insats. Vid ungdomsmottagningen är det en stor efterfrågan på kuratorer och många får vänta mer än tre veckor för att första besök. Mottagningen ska förstärkas med en kurator för att minska väntetiden.

Antalet personer med tungt alkoholmissbruk och omfattande psykisk problematik har ökat, framförallt ökar antalet kvinnor med alkoholmissbruk. Förvaltningens öppenvårdsinsatser ses för närvarande över för att tillgodose ett ökat behov av individuella insatser, särskilt fokuseras på att anpassa insatser utifrån kvinnors behov. Som ett led i det arbetet har samverkan med övriga stadsdelsförvaltningarna i västerort påbörjats för att utreda möjligheten att samordna utbudet av öppenvårdsinsatser för personer med missbruk.

För att öka tryggheten i stadsdelsområdet och specifikt kring Hässelby torg har förvaltningen erbjudit en mängd olika aktiviteter på torget under sommaren. Aktiviteterna riktade sig i

första hand till barn och unga. Varje vardag fanns möjlighet att spela schack och låna andra spel. Förvaltningen bjöd på kaffe och saft och många förbipasserande stannade till på torget. På scenen har invånare och besökare kunnat delta i open mic och varje torsdag har professionella uppträtt med teater och musik. Både polis och boende har uppgivit att torget upplevs tryggare.

Förvaltningens arbete med individuppföljningar genom intervjuer på vård- och omsorgsboenden pågår fortlöpande. Av de drygt 50 äldre som intervjuats hittills har 50 svarat att de känner sig mycket eller ganska trygg med sitt boende. Förvaltningens hemtjänstenheter har fortsatt att kontinuerligt bjuda in brukarna till träffar med fika på mötesplatserna Växthuset i Vällingby centrum eller Bibblerian i Hässelby gård. På träffarna kan brukarna lämna synpunkter på hemtjänsten som verksamheten använder i kvalitetsarbetet.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att det arbete som utförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås helt.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att energieffektivisera verksamheten, minska fordonsparken och öka transporter via gång-, cykel- och kollektivtrafik. Efterfrågan på förvaltningens elcyklar har ökat och de används i större omfattning. Förvaltningen har utökat antalet odlingspallar som erbjuds invånare att odla i. Den här sommaren har även förskolor använt odlingspallarna.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att det arbete som utförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås helt.

Bedömningen görs att det ekonomiska resultatet vid årets slut är i balans efter åtgärder och resultatdispositioner. Barn och ungdom, äldreomsorgen samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning prognostiserar underskott även efter åtgärder. Förvaltningen arbetar med verksamhets-specifika budgetåtgärder och generella effektiviseringsåtgärder för att säkerställa budgetbalans. Förvaltningen har fortsatt utveckla arbetet med nämndens interna kontroll. I arbetet med att ta fram väsentliga processer och bedöma väsentlighet och risk har avdelningarna samverkat och coachat varandra för att öka kvaliteten. Under hösten fokuseras på att stötta enheterna.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska. En positiv utveckling är att antalet unga vuxna som har ekonomiskt bistånd har minskat under den aktuella perioden. Den främsta orsaken till att ärenden avslutas är att de enskilda får arbete och blir självförsörjande. Andelen vuxna med ekonomiskt bistånd har minskat något, många av dem står dock långt från arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller språksvårigheter. Förvaltningen samverkar med bland andra utbildningsförvaltningen, Jobbtorg och arbetsförmedlingen för att fler ska bli självförsörjande.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att det arbete som utförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås delvis.

En utmaning är minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron ligger kvar på samma nivå som i mars och uppgår till 8,14 procent. Förvaltningens bedömning är att målet om max 7,5 procent

sjukfrånvaro inte kommer att nås under året. Förskoleverksamheten har den högsta sjukfrånvaron, i övrigt är det inga stora skillnader mellan verksamhetsområdena. Sjukfrånvaron skiljer sig däremot åt mellan enheterna. Utöver planerade aktiviteter riktas särskilda insatser mot de enheter där sjukfrånvaron är som högst.

En ytterligare utmaning är att nå målet om minst 40 procent förskollärare då det råder brist på förskollärare i hela Stockholmsregionen. Stadens långsiktiga mål att öka andelen förskollärare till 50 procent kräver insatser på enhets- och förvaltningsnivå samt stadsövergripande åtgärder. Förvaltningen erbjuder barnskötare utbildning till förskollärare och planerar att under de närmaste åren erbjuda barnskötarutbildning till de i förskolan som saknar utbildning.

De som nu arbetar deltid och har anmält intresse för att arbeta heltid finns inom äldreomsorgen och förskolan. Vid Koppargårdens vård- och omsorgsboende startar mot slutet av året ett projekt i syfte att utveckla en modell för att erbjuda heltid. Inom förskolan erbjuds alla som önskar heltid detta.

Det är fortsatt svårt att rekrytera och behålla socialsekreterare och biståndshandläggare. Utifrån stadens gemensamma handlingsplan för socialsekreterare och biståndshandläggare har förvaltningen tagit fram en egen handlingsplan för att utveckla arbetsvillkor och arbetsmiljö.

Arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheten pågår. Alla enheter har arbetat med jämställdhetsanalyser av könsuppdelade resultat.

Förvaltningens arbete för att utveckla demokratiska och inkluderande mötesplatser pågår enligt plan. Verksamheten kring ungas organisering fortlöper enligt plan. Unga flickor och pojkar har utbildats till ledare av tjej- respektive killforum.

Förvaltningen arbetar för att komma i kontakt med och erbjuda samtal till våldsutövare i syfte att våldet ska upphöra. Även om det är en utmaning att motivera våldsutövare att ta emot stöd har relationsvårdsteamet kommit i kontakt med fler hittills i år än under hela föregående år.

I syfte att brukarnas inflytande över verksamhetens innehåll ska öka har grupp- och servicebostäder och personlig assistans skapat olika forum där brukarna kan lämna synpunkter och förslag.

På förvaltningens mötesplatser tar invånare och besökare del av aktiviteter, efterfrågar samhällsvägledning och lämnar synpunkter som förvaltningen använder i utvecklingen av verksamheten. Bibblerian i Hässelby gård har ett fortsatt högt antal besökare och antalet ärenden har ökat i jämförelse med förra året.

Förvaltningens lokala utvecklingsprogram har tagits fram under våren och sommaren och biläggs tertialrapporten.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att det arbete som utförts och pågår bidrar till att inriktningsmålet uppnås delvis under året på grund av att kommunfullmäktiges tillhörande mål för verksamhetsområdet *tidiga insatser skapar jämlika livschanser för alla* endast bedöms uppnås

delvis. Avvikelsen beskrivs under målet. Hur förvaltningens arbete har utförts beskrivs utförligt under respektive nämndmål som är kopplat till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktiviteter genomförs enligt plan, att målen för alla kommunfullmäktiges indikatorer utom en bedöms nås under året. Målet för indikatorn, *Andel nöjda föräldrar*, nås endast delvis vid periodens uppföljning och till årets slut. Andelen nöjda föräldrar i förskolan har ökat men förvaltningen når inte uppsatt mål. Avvikelsen beskrivs ytterligare under indikatorn. Alla tillhörande nämndmål bedöms uppnås under året förutom ett, nämndmålet att *vårdnadshavare och förskola har goda former för samverkan* bedöms nås delvis vid periodens uppföljning, avvikelsen beskrivs utförligt under nämndmålet. Antalet och andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska.

Goda exempel

Odlingsprojekt för hållbar utveckling

För att ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla pågår ett särskilt odlingsprojekt, Morotsprojektet, i en av förvaltningens förskolor. I projektet bestämmer barnen själva vad som ska odlas på förskolorna. De samlar egna fröer och provar odla olika saker. Hittills har barnen upptäckt att kikärter, tomater och vitlök går bra att odla, däremot har vare sig stenar, pinnar eller kapsyler lyckats gro. I en av förskolorna har barnen skördat potatis som räckte till flera måltider på förskolan. Genom att barnen själva odlar lär de sig även om naturens kretslopp från frö till mat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,8 %			4,4 %	3,7 %	4,5 %	3,3 %	Tertial 2 2016
● Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %		100 %	tas fram av nämnden	2016
● Andel förskollärare av totalt antal	37,2 %	1 %	36 %	45,9 %	40 %	40 %	40 %	Tertial 2 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
anställda (Årsarbetare)								
Analys								
<p>Inför T2 har SLK tagit fram nya definitioner för hur stadsdelsförvaltningarna ska redovisa andelen förskollärare. Den stora skillnaden mot T1 är att redovisningen sker utifrån anställning i personalsystemet LISA.</p> <p>Det råder stor brist på förskollärare i hela staden, vilket gör att rekryteringsmöjligheterna är begränsade. Detta har medfört att andelen förskollärare inom förvaltningen har sjunkit till 37 %. Förvaltningen fortsätter ta emot förskollärarstudenter i förskolorna och erbjuder alla barnskötare att utbilda sig till förskollärare med bibehållen lön. I dagsläget är det 18 personer som vidareutbildar sig till förskollärare. För att öka andelen förskollärare kommer förvaltningen bilda en arbetsgrupp med representanter från förskolan och personal. En rekryteringsdag planeras för att locka förskollärare till förvaltningens förskolor.</p>								
  Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik						1 %	Öka	2016
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	0 %			0 %		0 %	0 %	2016
  Andel nöjda föräldrar	83 %			82 %		85 %	85 %	2016
Analys								
Nöjdheten har ökat från 82 % föregående år till 83 % men är lägre än stadens mål på 85 %. Samtliga enheter som inte når KF:s mål för andel nöjda föräldrar har tagit fram olika strategier för att nå målet.								
  Antal barn per grupp	15,2 barn/avd.			16,2 barn/avd.	16 st	16	16	Tertial 2 2016
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,5 st			4,8 st	4,9 st	4,9	4,9	Tertial 2 2016
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"				3,7		3,8	3,8	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning.	2016-01-01	2016-12-01	
  Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och möjlighet till vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska initiera ett arbete för att öka inskrivningsgraden i områden med i dag låg andel inskrivna barn.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmål för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltäthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Alla barn har möjlighet att gå i förskolan

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen barn som går i förskola ökar till ett genomsnitt på minst 89 % (87 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och för att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Barnomsorgsgarantin uppfylls under perioden.

Förvaltningen erbjuder omsorg på obekvämlig arbetstid för de vårdnadshavare som har ett regelbundet behov. Inom stadsdelsområdet erbjuds denna verksamhet på förskolan Lönneberga och totalt har 7 barn varit inskrivna under perioden. Detta är en ökning med två barn i jämförelse med föregående period.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Informationsmöten genomförs på öppna förskolor och barnavårdscentraler.	2016-01-01	2016-12-31	
 Medarbetare fortbildas i inkluderande pedagogik (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	
 Medarbetare i förskolan utbildas om funktionsnedsättningar och hur dessa påverkar barn i förskolan (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	
 Ställa tillgänglighetskrav på nya förskolor (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn utvecklar sin språkliga och kommunikativa förmåga

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla barn har tillgång till ett utbildat läsombud. Andel nöjda föräldrar avseende barns språkutveckling ökar i jämförelse med föregående år (80 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att indikatorer och aktiviteter genomförts enligt plan.

Förvaltningen når uppsatt mål genom att andel nöjda föräldrar avseende barns språkutveckling har ökat till 81 % i förskoleundersökningen (80 % 2015). Detta kan jämföras med stadens 84 %.

Förskolorna fortsätter att ge barn möjligheter att utveckla sin språkliga och kommunikativa förmåga. Det främsta arbetssättet är att kontinuerligt utbilda läsombud, dessa finns på varje förskola. Läsombuden har under perioden skapat läsmiljöer på förskolorna, ett rum särskilt inrett för att stimulera barns lust att läsa. Läsmiljöerna är ofta inredda med utgångspunkt i flerspråkighet, interkulturalitet och genus. Förvaltningen kommer under våren 2017 utvärdera resultatet för läsombudsprojektet. Personal och barn använder även fortsättningsvis böcker som belyser olika typer av familjebildningar och minoriteter. Förhoppningen är att även vårdnadshavare använder läsmiljön för högläsning på sina respektive modermål.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal förskolor som har utformat minst en pedagogisk läsmiljö	48				48	48 st		Tertial 2 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla barn har tillgång till ett utbildat läsombud.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn utvecklar sina matematiska och naturvetenskapliga förmågor

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel nöjda föräldrar avseende barns matematiska och naturvetenskapliga förmågor ökar i jämförelse med föregående år (77 % respektive 78 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Resultat från förskoleundersökningen visar att andel nöjda föräldrar avseende barns matematiska och naturvetenskapliga förmågor har ökat i jämförelse med föregående år till 78 % respektive 82 % (77 % respektive 78 % 2015). Detta kan jämföras med stadens 79 respektive 83 %.

Resultatet kan ses som en effekt av att alla förskolor kontinuerligt utbildar medarbetare i NTA (natur och teknik för alla) och idag finns ungefär 70 utbildade så kallade NTA-handledare i stadsdelsområdet. NTA-handledarna skapar miljöer för barn att experimentera och utforska naturvetenskapliga och matematiska processer. Ett exempel är att konstruera linbanor, där barn får lära sig om tyngd, hastighet och avstånd, men även vardagliga situationer som att räkna antalet barn i en samling. Ett särskilt NTA-nätverk för stadsdelens NTA-handledare startas upp under hösten för att fördjupa detta arbete. Förskoleundersökningens resultat kan också förklaras genom att de flesta förskolebarn och personal från förskolorna har besökt förvaltningens NTA-studio. Besöket har inspirerat personal att återskapa experimenten från studion i den egna förskolan. Även vårdnadshavare och studenter på förskolläraprogrammet har under perioden bjudits in till studion för att prova på experiment. En bra ingång till att utveckla samarbetet mellan förskola och skola är att Stockholm stads övergripande NTA-styrgrupp kommer hålla sitt möte på förvaltningens NTA-studio. Detta möjliggör att båda verksamheterna kan sprida goda exempel kring NTA sinsemellan och på så sätt utveckla NTA och matematik för alla barn.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolor utbildar medarbetare i NTA.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barns och ungas ekonomiska levnadsvillkor utjämnas

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd minskar och uppgår till högst 4,5 % av (4,8 % i tertial 2, 2015).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden och på att förväntat resultat bedöms nås under året.

Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och uppgår till 3,8 procent. Det är en minskning i jämförelse med föregående tertialrapport då andelen var 4 procent. Antalet barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har minskat från 656 barn i januari månad till preliminärt 545 barn i juli månad.

Långtidsarbetslösa föräldrar är prioriterade för att uppnå egen försörjning och kommunala

visstidsanställningar numera ”Stockholmsjobb” erbjuds inom stadsdelen. Syftet med ”Stockholmsjobb” är att stärka individens anställningsbarhet efter långtidsarbetslöshet samt öka individens förutsättningar att bli självförsörjande.

Förvaltningens deltagande i projektet ”Letterbox Club Sverige” fortlöper enligt plan. Målsättningen är att öka läsförmågan och väcka barns intresse för att läsa. Ett urval om sextio barn som ingår i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd togs fram och efter bedömning kvarstod trettio barn som slutligen ingår i projektet. Barnen som deltar är mellan åtta och tio år gamla. Socialsekreterarna har träffat föräldrarna för information och motiverat dem till att barnen ska delta i projektet. Barnen får ett bokpaket hemskickat en gång i månaden under sex månader. En bibliotekarie på biblioteket i Hässelby gård har testat barnens läsförmåga innan projektstart och kommer att följa upp läsförmågan efter sex månader. Projektet utvärderas av forskare vid Stockholms universitet.

Ungdomar som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har fått riktad skriftlig och muntlig information om möjligheten att söka feriearbeten. I februari anordnades en informationsträff på Jobbtorg för ungdomar där de kunde få hjälp med att skriva ansökningshandlingar och få tips och råd inför att söka sommarjobb.

Nämndmål:

Förskolan främjar barns utveckling, lek och lärande oavsett könsuttryck

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel nöjda föräldrar avseende normer, värden och barns inflytande ökar i jämförelse med föregående år (85 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Resultat i förskoleundersökningen visar att andel nöjda föräldrar avseende normer, värden och barns inflytande har ökat i jämförelse med föregående år till 86 % (85 % 2015). Detta kan jämföras med stadens 89 %.

Under perioden har all personal i förskolan erbjudits föreläsningar i HBTQ, genus och normmedvetenhet genom utbildningsförvaltningen. Genom att öka medvetenheten hos förskollärare och barnskötare kan den pedagogiska miljön anpassas för att tillgodose alla barns behov. Förskolorna delar ofta upp barn i mindre grupper i olika aktiviteter och lärsituationer för att öka barnens inflytande, talutrymme och delaktighet i beslut.

Under perioden har förvaltningen förtydligat rutinerna för att förebygga, utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling. Rutinerna ska fungera som ett stöd i likabehandlingsarbetet och kommer under hösten förankras hos alla medarbetare genom informationsinsatser. Detta arbete kommer följas upp på avdelningschefens verksamhetsbesök i förskoleenheterna. Skolinspektionens barn- och elevombud är inbjudna att föreläsa för förskolechefer, biträdande förskolechefer och pedagogiska ledare om hur alla barns rättigheter

kan främjas än mer i förskolorna.

88 % av föräldrarna i förskoleundersökningen anser att deras barn ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning i förskolan. Detta kan jämföras med stadens 91 %. Skillnaden mellan vårdnadshavare till flickor och respektive pojkar i förskoleundersökningen är marginell i samtliga frågeområden på stadsdelsnivå. Det är lika många vårdnadshavare till flickor respektive pojkar som i helhet är nöjda med sitt barns förskola. Samma gäller att rekommendera sin förskola där 81 % av vårdnadshavare till flickor respektive 80 % av vårdnadshavare till pojkar är nöjda.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna erbjuder ett vegetariskt alternativ vid varje måltid.	2016-01-01	2016-12-31	
 Förskolornas kockar och ekonomibiträden erbjuds kontinuerlig fortbildning.	2016-01-01	2016-12-31	
 Kompetenshöjande insatser om genus och normkritik genomförs i förskolan.	2016-01-01	2016-09-30	

Nämndmål:

Vårdnadshavare och förskola har goda former för samverkan

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Andel nöjda föräldrar avseende samverkan med hemmet ökar till 84 % (80 %)

Analys

Förvaltningen bedömer att målet delvis nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbetes som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms uppnås under året och att aktiviteter genomförs enligt plan. Andel nöjda föräldrar avseende samverkan med hemmet i förskoleundersökningen har ökat till 81 % (80 % 2015), vilket innebär att förvaltningen inte når sitt mål om 84 %. Stadens resultat är 83 %, vilket är densamma som föregående år.

Av stadens förskoleundersökning framkommer att vårdnadshavarna är mer nöjda med förvaltningens förskolor i år jämfört med föregående år. Index för andelen nöjda föräldrar i Hässelby-Vällingby har ökat från 82 till 83, kommunfullmäktiges mål är 85. Det kan jämföras med stadens 86. Resultaten har ökat inom samtliga frågeområden och som mest på området *Utveckling och lärande*. Svarefrekvensen för Hässelby-Vällingbys kommunala förskolor ligger på 72 %, vilket kan jämföras med 71 % för stadens kommunala förskolor. Resultatet för frågan *Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs* har utvecklats i positiv riktning, en höjning med fyra procent (från 68 till 72 procent). Detta pekar på att förskolorna har drivit ett aktivt och medvetet arbete med att dokumentera och synliggöra barns lärande och utveckling samt att förmedla det pedagogiska uppdraget i enlighet med läroplanens intentioner.

Ett arbetssätt för att öka vårdnadshavares delaktighet och inflytande i förskolan är att få fler vårdnadshavare att delta på föräldramöten. Många förskolor prövar därför nya, mer informella, mötesstrukturer som liknar workshops och vernissage. Resultatet av de nya formerna av föräldramöten kommer utvärderas vid årsskiftet.

I syfte att öka andelen nöjda föräldrar upprättar de förskolor som ligger under kommunfullmäktiges mål (85 %) för andelen nöjda föräldrar en handlingsplan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Varje förskola för en dialog om likabehandlingsplanen med vårdnadshavarna minst en gång per år.	2016-01-01	2016-12-31	
 Vårdnadshavare erbjuds ett samtal om barnets utveckling minst en gång per år.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås delvis under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktiviteter genomförs enligt plan, att alla mål för kommunfullmäktiges indikatorer bedöms nås under året utom två och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året. Målet för indikatorn *Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatrin* nås endast delvis vid periodens uppföljning. Målet för indikatorn *Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden* uppnås inte vid periodens uppföljning. Målen för indikatorerna bedöms inte nås till årets slut, avvikelserna beskrivs ytterligare under respektive indikator.

Gott exempel

Förvaltningens uppsökare har ett ökat fokus på att upptäcka och söka upp kvinnor som lever i utsatthet. Ungefär 25 procent av de personer som uppsökarna har kontakt med är kvinnor.

Vistet, en mötesplats för personer med missbruksproblematik har en kvinnogrupp startat en gång i veckan och innehållet anpassas efter kvinnornas önskemål och behov.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	82,8 %	82,4 %	83,3 %	85,3 %	82 %	80 %	84 %	Tertial 2 2016
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt				45,45 %		80 %	tas fram av nämnd	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
beslut inom socialpsykiatrin							en	
Analys								
Osäkert om målet kommer att nås under året. Indikatorn är ny och förvaltningen satte målet på 80 % innan resultatet 45,45 % redovisades för år 2015. Målet kan vara för högt satt.								
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	37,9 %	40,3 %	32,3 %	41,3 %	37 %	35 %	35 %	Tertial 2 2016
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes				78 %		80 %	80 %	2016
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatrin				51,84 %		50 %	tas fram av nämnd en	2016
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	16 %			24 %		25 %	25 %	2016
Analys								
14 försökslägenheter har övergått till eget kontrakt. Förvaltningen bedömer att det blir svårt att uppnå årsmålet.								
  Antal hemlösa						150 st	tas fram av nämnd en	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av arbetet med stadens budget- och skuldrådgivning	2016-01-01	2016-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga arbetet med ensamkommande barn som försvinner eller avviker samt stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utveckla insatser anpassade efter målgruppen	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga i behov av stöd får tidiga insatser

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Familjer med barn och unga upplever att de har fått ett bra stöd som har varit till hjälp i deras livssituation.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbetes som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms uppnås under året och att aktiviteter genomförs enligt plan.

Orosanmälningar för barn och unga

Under januari - juli har det inkommit 1 812 anmälningar/ ansökningar om stöd avseende barn och unga vilket är i stort sett samma antal som under motsvarande period 2015. Andelen pojkar utgör cirka 55 procent och andelen flickor cirka 45 procent. Anmälningarna avser 1 527 unika barn och ungdomar. En del anmälningar avser barn i pågående ärenden och flera anmälningar avser samma barn. Därutöver tillkommer de 20 ensamkommande barn som anvisats till stadsdelen under perioden januari-augusti.

Familjevåld, misstänkt barnmisshandel och psykisk ohälsa hos föräldrar är vanliga anmälningsorsaker när det gäller barn i åldern 0-12 år. När det gäller ungdomar är kriminalitet, skolproblem, relationsproblem mellan ungdomar och föräldrar samt missbruk vanligt förekommande problem. I alla utredningar görs en förhandsbedömning för att besluta om utredning ska inledas eller om familjen kan erbjudas stöd genom det förebyggande arbetet i stadsdelen.

För de barn och ungdomar som har behov av ett sammanhållet stöd från flera huvudmän såsom barn- och ungdomspsykiatri, skola, förskola och socialtjänst följer arbetet den överenskommelse om samverkan, Barn och unga i samverkan (BUS-samverkan) som tagits fram. Konsultation sker varje månad med barn- och ungdomspsykiatri utifrån enskilda barn och ungdomars behov av insatser och en Samordnad individuell plan (SIP) tas fram. Under januari - juli har 15 SIP upprättats. Inga avvikelser i samverkan har rapporterats under året.

Förebyggande och tidiga insatser

Familjer med barn och unga som bedöms vara i behov av insatser får stöd genom Familjestödsenheten, förvaltningens enhet för öppenvård. Under januari - juli har 143 familjer varit aktuella för insatser i form av familjebehandling tillsammans med sina föräldrar. Familjebehandlarna erbjuder nätverksmöten, stödsamtal och familjebehandling utifrån beslut från socialsekreterare. I familjebehandlingen ligger fokus på hela familjen och arbetet utgår från barnets/ ungdomens behov. I samband med att insatsen avslutas tillfrågas föräldrarna om hur de upplever det stöd de fått. Flertalet säger att hemsituationen har blivit bättre efter avslutad familjebehandling.

Familjebehandlarna arbetar också med barn och ungdomar som placeras akut i jourhem eller på institution för att se vilket stöd som behövs för att den unge ska kunna flytta hem igen.

Under januari-juli har sju barn, efter en tid i placering utanför hemmet, kunnat flytta hem igen med fortsatta insatser i form av familjebehandling eller annat stöd.

För föräldrar och barn där det förekommer våld i hemmet erbjuds gruppbehandlingen Tryggare barn. Under januari - juli året har 24 barn deltagit i behandlingen varav 11 pojkar och 13 flickor. Efter avslutad behandling säger barnen att deras hemmiljö blivit lugnare. Föräldrarna upplever att de har fått ökat stöd i sitt föräldraskap och att det blivit mindre tjat och gnäll i hemmet.

För att alla barn ska få sina särskilda behov tillgodosedda har förvaltningens specialpedagog fortsatt att erbjuda specialpedagogisk handledning, konsultation och reflekterande samtal till förskolans personal. Förvaltningens samordnare har haft en fortsatt tydlig roll i samarbetet mellan förskolechefer, Barn och ungdomspsykiatri, Habiliteringscenter och Autismcenter.

Ungdomsmottagning

Västerorts ungdomsmottagning drivs i samarbete med Bromma stadsdelsförvaltning och landstinget. Under januari - juni har kuratorerna tagit emot 198 ungdomar för besök, varav andelen flickor utgör cirka 80 procent. Det är vanligt att ungdomarna besöker kuratorn för 4-5 samtal och det vanligaste ungdomarna vill prata om är oro och ångest samt relations- och samlevnadsfrågor. Det är stor efterfrågan på att få träffa en kurator och mer än 50 procent av ungdomarna har fått vänta mer än tre veckor för en första tid. Förvaltningen har fått statliga medel med 600 tkr för att förebygga psykisk ohälsa för unga. Dessa medel kommer användas till att förstärka ungdomsmottagningen med ytterligare en kurator för att minska väntetiden för samtal och stöd.

Ungdomsmottagningen har fått 150 tkr från Lafa, ett metod-och utvecklingscenter inom landstinget som arbetar för att förebygga HIV, sexuellt överförda infektioner och oönskade graviditeter. Dessa medel ska användas för att utveckla arbetet med stöd och information till nyanlända ungdomar, vilka är en ökad målgrupp på Ungdomsmottagningen.

Familjecentral

Förvaltningen har erhållit 200 tkr i projektmedel för utveckling av familjecentral, en verksamhet i samverkan mellan socialtjänst, öppen förskola och landstinget. Under första halvåret har samverkansmöten och ägt rum tillsammans med förvaltningen och landstinget. Från och med augusti månad kommer en föräldrarådgivare som en del av sitt uppdrag ansvara för att en konkret tidsplan tas fram för start av en familjecentral.

Social insatsgrupp

Under januari - juli har elva ungdomar haft insatsen Social insatsgrupp (SIG) varav samtliga är pojkar. Fem ungdomar har avslutats under året och sex har pågående insats i form av SIG. Så gott som alla har påbörjat eller lyckats med att upprätthålla sin skolgång. I arbetet med SIG har det visat sig att ungdomarna har ett stort behov av stöd i relation till skolan. Det gäller framförallt kommunikation mellan den unge, föräldrar och skolan. De ungdomar och föräldrar som får stöd i form av SIG framhåller att stödet i förhållande till skolan är det som är mest betydelsefullt. Under hösten kommer samordnarna inom SIG fokusera på att engagera det privata nätverket för att hjälpa ungdomarna till strukturerad fritidssysselsättning. En ungdom har lyckats med att uppnå alla målen i sin handlingsplan såväl skolgång, fungerande fritidssysselsättning och ingen kriminalitet. Ungdomen gick ut grundskolan med godkända betyg och har börjat gymnasiet. Framgångsfaktorerna i arbetet är en nära samverkan mellan

socialtjänstens personal, polisen, skolan och föräldrarna.

Familjerätt

Föräldrar som söker hjälp i frågor kring vårdnad, boende och umgänge erbjuds samarbetsamtal. Antalet samarbetsamtal utifrån föräldrarnas begäran har ökat från 25 samarbetsamtal under januari - juli 2015 till 37 samarbetsamtal under samma period 2016. Det är positivt att föräldrar i ökad utsträckning vänder sig till förvaltningen för att få stöd i form av samarbetsamtal vilket kan resultera i ett minskat antal vårdnadsutredningar. Familjerätten i Hässelby-Vällingby och Solna Tingsrätt ingår i ett särskilt arbete när det gäller en ny metod "Konflikt och försoning" som avser handläggning av vårdnadsärenden. Tre ärenden har handlagts enligt denna metod under januari - juli. Ett har avbrutits på den ena förälderns begäran, det andra ärendet har avslutats med att föräldrarna kom överens i vårdnadsfrågan och ett ärende är pågående.

Preventionsarbete

Fältassistenternas arbete fortskrider och i maj blev fältgruppen fulltalig med 4 resurser. Insatser har fokuserats till närvaro på gator och torg samt uppstart av tjejgrupper på Hässelbygårds- och Grimstaskolan. Under perioden har 43 flickor deltagit i tjejgrupperna. Vidare har det operativa preventionsarbetet intensiverats med närvaro på stadsdelens alla 8 grundskolor. Riktade insatser under sommaren har varit samverkan med skolorna inför skolavslutningen och samarbetet med Stockholms stad avseende WAS, we are stockholm.

I maj anställdes förvaltningens nya preventionssamordnare med uppdrag att arbeta med tillsyn, drogförebyggande insatser och universell våldsprevention. Under hösten kommer förvaltningen att använda sig av verktyget preventionsprofilen för att definiera gemensamma utvecklingsområden. Ett annat fokus under hösten blir att undersöka hur det universella våldspreventiva arbetet kan utvecklas i stadsdelen.

Som ett led i tobaks- och folkölstillsynen har förvaltningen genomfört kontrollköp av tobak på 51 av stadsdelens 52 försäljningsställen. Av de genomförda kontrollköpen framkommer det att 8 av 52 butiker sålde tobaksvaror till kontrollköparen utan att kontrollera legitimation. Av dessa 8 butiker ligger 4 stycken i Hässelbygård och 3 stycken i Vällingby. I syfte att begränsa försäljning till underåriga kommer förvaltningen att intensifiera uppföljningen av tobak- och folkölstillsynen i Hässelbygård och Vällingby.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utveckling av metoder för uppföljning av insatser för barn och ungdomar.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga som placeras har ett tryggt och säkert boende

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barn och unga som är placerade är delaktiga och har inflytande under placeringen.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet delvis uppnås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden och på att förväntat resultat delvis nås under året.

Förvaltningen har en särskild enhet för arbete med ensamkommande barn där det ingår att utreda, placera och godkänna familjehem samt följa upp de placerade barnen. Under året har 20 ensamkommande barn anvisats till stadsdelen vilket är betydligt mindre jämfört med föregående år. Totala antalet ensamkommande placerade barn uppgår den 1 september till 233 barn varav flertalet är pojkar. Ungdomarna är placerade i stödboenden (4), hem för vård eller boende (77), jourhem (124) eller familjehem (28). Många barn som är i jourhem väntar på placering i familjehem. En del av jourhemmen vill bli familjehem med fortsatt ansvar för ungdomen. För många barn är det en bra lösning och utredning pågår i flera familjer för att bedöma deras lämplighet att vara familjehem. De föreslagna förändringarna med minskat statsbidrag för placering av ensamkommande barn kommer att innebära ekonomiska konsekvenser för stadsdelsnämnden. Till följd av detta pågår ett arbete med att omförhandla priser med vårdgivare för att sänka kostnaderna samt att försöka hitta andra boendeformer.

Utöver de ensamkommande barnen är 68 barn, 42 pojkar och 26 flickor, placerade i familjehem i huvudsak på grund av bristande föräldraförmåga eller ungdomens eget beteende. Det är vanligt att barn i ett akut skede placeras i jourhem. Om det under utredningen framkommer att barnen behöver ett mer stadigvarande boende rekryteras familjehem. Det är svårt att hitta lämpliga familjehem och därför kan tiden i jourhem bli lång för många barn. Detta innebär en otrygghet för barnen då de inte vet hur länge de ska bo i jourhem för att sedan flytta till familjehem. Förvaltningen prioriterar därför arbetet med att rekrytera familjehem för att minska tiden i jourhem.

Nämndmål:

Barns och ungas bästa beaktas i samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det nya stödmaterialet är känt av personal inom förskola, skola och socialtjänst.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna i allt väsentligt genomförs enligt plan.

Förvaltningens arbete med att revidera den överenskommelse som ligger till grund för samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola beräknas bli klar under hösten 2016. En planering ska tas fram för implementering av stadens nya stödmaterial som tydliggör ansvarsfördelning för barn och unga som riskerar att fara illa. Förvaltningen har från och med september månad en särskild resurs som ska arbeta med att säkerställa att samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola och barn- och ungdomspsykiatri fungerar väl.

Det pågående samverkansprojektet mellan Hässelbygårdsskolan och Grimstaskolan för

ungdomar med hög frånvaro och låg måluppfyllelse i skolan fortsätter enligt plan. I arbetet används pedagogiska kartläggningsinstrument och neuropsykiatriska utredningar har initierats för flera barn. Individuellt stöd utformas utifrån de enskilda barnen och föräldrarnas behov. En av de två tjänsterna har varit vakant större delen av första halvåret men en ny skolsockonom är anställd från och med augusti månad. Under året har 9 elever, 5 pojkar och 4 flickor varit inskrivna i projektet. Resultatet av arbetet är positivt och under året har 4 elever avslutat insatsen och samtliga har uppnått en ökad närvaro och måluppfyllelse i skolan. En föräldrarådgivare arbetar i projektet och erbjuder stöd i olika former till föräldrarna utifrån familjens behov. Det har visat sig att när föräldrarna får stöd i sin föräldraroll är förutsättningarna bättre att de kan hjälpa sina barn att nå målen i skolan.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Samtliga förskolor, skolor och socialtjänsten har gemensamma samverkans- och informationsmöten under året.	2016-01-01	2016-12-31	
	Samverkanmöten mellan förskola, skola och socialtjänst genomförs minst 4 gånger under året. En gång per år görs en uppföljning av hur samverkan fungerar.	2016-01-01	2016-12-31	
	Samverkansöverenskommelsen mellan socialtjänst, förskola och skola revideras.	2016-01-01	2016-10-31	
	Vårdnadshavare erbjuds möjlighet att delta i ABC-grupper.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Vuxna i social utsatthet stärks i sin förmåga att leva ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Enskilda är delaktiga och har inflytande över hur insatser genomförs för att uppnå självständighet i vardagen. 35 % av insatser för vuxna missbrukare avslutas enligt plan.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året samt att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Missbruk och beroende

Antalet aktuella personer för utredning eller pågående insatser för missbruk och beroende är cirka 300 varje månad och motsvarar samma nivå som under 2015. Som stöd i utredningsarbetet används ASI (Addiction Severity Index) som är en strukturerad metod för bedömning och uppföljning av missbruk- och beroendevård. Resultatet av ASI visar på en ökning i antalet personer med tungt alkoholmissbruk och omfattande psykisk problematik. Det är framförallt kvinnor som visar på en ökning när det gäller alkoholmissbruk. Av totala antalet aktuella personer utgör kvinnorna cirka 33 procent.

Under januari - juli har 57 anmälningar om lag om vård av missbrukare (LVM) inkommit. Antalet anmälningar har ökat under andra kvartalet jämfört med årets första månader. Kvinnorna utgör 45 procent av anmälningarna enligt LVM. Anmälningarna kommer i huvudsak från sjukvården. Efter utredning och motivationsarbete har flertalet personer ansökt

om insatser på frivillig väg och tvångsvård har varit nödvändigt för enstaka personer under kortare perioder.

För att möta behovet av öppenvårdsinsatser har förvaltningen och landstingets beroendemottagning ett väl utvecklat samarbete. Det innebär att personer med omfattande missbruk snabbt kan erbjudas stöd för avgiftning och andra insatser i samråd mellan socialtjänsten och beroendemottagningen. Förvaltningen erbjuder öppenvårdsinsatser utifrån Socialstyrelsens riktlinjer för missbruk- och beroendevård. Det är bland annat gruppbehandling enligt CRA perioden har 21 personer deltagit i olika gruppbehandlingar. Det är många gånger svårt att motivera personer att påbörja och framförallt slutföra en gruppbehandling. Förvaltningen ser därför ett ökat behov av att erbjuda individuell samtalsbehandling som ett alternativ eller komplement till gruppbehandling. Under hösten kommer förvaltningens öppenvårdsinsatser att ses över för att anpassas efter aktuella behov och kvinnornas behov av insatser ska särskilt uppmärksammas. Som ett led i detta har samverkan inletts med övriga stadsdelar i västerort för att diskutera möjligheterna att samordna utbudet av öppenvårdsinsatser och behandlingar för missbrukare.

Uppsökande arbete

Förvaltningens uppsökare har ett ökat fokus på att upptäcka och söka upp kvinnor som lever i utsatthet. Ungefär 25 procent av de personer som uppsökarna har kontakt med är kvinnor. Under sommaren har uppsökarna dagligen varit på Hässelby torg och Engelska parken för att komma i kontakt med missbrukare. Uppsökarna har noterat att en del av missbrukarna inte är från stadsdelen och då har kontakt tagits med berörda stadsdelar och socialjouren.

Uppsökarna arbetar också med kartläggning och uppföljning av de bosättningar/sovplatser som rapporteras till förvaltningen. Under året har uppsökarna varit i kontakt med 25 bosättningar i syfte att skapa kontakt med de boende och förmedla information om vilken möjlighet till hjälp som och stöd som finns inom staden samt bedöma om någon har akuta behov. Av de totalt 25 bosättningarna var 10 bosättningar EU-medborgare och övriga personer från stadsdelen. Flertalet personer i bosättningarna är män och kvinnorna utgör cirka 30 procent. Förvaltningen har en kontaktperson för EU-migranter som är en länk till stadens centrala team för uppsökande arbete av EU-migranter.

Social insatsgrupp 18-29 år

Under januari - juli har 20 unga vuxna i åldern 18-29 år haft insatsen Social insatsgrupp (SIG) varav samtliga är män. Tio personer har avslutat insatsen och tio har pågående insats i form av SIG. Som en del i det förebyggande arbetet har samordnarna och projektledaren inom SIG påbörjat ett uppsökande arbete på kriminalvårdsanstalter för att på så sätt komma i kontakt med unga vuxna och informera dem om SIG som ett möjligt stöd för den som vill lämna kriminaliteten. Stödet kan påbörjas redan under tiden på anstalt för att förbereda tiden efter frigivning.

En av svårigheterna för unga vuxna är att få ha arbete eller sysselsättning att återgå till när de avtjänat fängelsestraff. Samverkan mellan socialtjänsten, Jobbtorg, Arbetsförmedlingen och Kriminalvården fungerar väl och det har resulterat i att idag har cirka 70 procent av de unga vuxna någon form av sysselsättning två månader efter frigivning. Av de personer som deltagit i SIG har få personer haft återfall i kriminalitet. Flera av deltagarna som tidigare har varit involverade i bland annat gängkriminalitet har idag fått arbete, bostad och har inte begått nya brott. Dessa personer har uppnått målen i handlingsplanen och avslutat stödet av den

anledningen.

Träfflokaler

I maj månad öppnade förvaltningen i samverkan med Ny Gemenskap och Equmeniaförsamlingen i Vällingby en mötesplats i Vällingby kallad Café i Gemenskap. Målgruppen är personer med missbruk och psykisk ohälsa. Verksamheten har öppet vardagar på förmiddagarna. Här kan personer mötas, samtala och ta en kopp kaffe. Antalet besökare har varierat mellan 30-40 personer dagligen. Andelen kvinnor utgör cirka 30 procent.

Vistet, träfflokal i Hässelby Gård, har i år haft öppet hela sommaren. Antalet besökare varierar mellan 40-70 varje dag och kvinnorna utgör cirka 20 procent. Målsättningen med Vistet är att förebygga social utslagning och/eller tvångsvård samt snabbt förmedla kontakt med socialsekreterare när det finns behov av omfattande insatser. Under förmiddagarna finns möjlighet till samtal med personal från socialtjänsten och beroendemottagningen. På eftermiddagarna erbjuds strukturerade aktiviteter utifrån deltagarnas önskemål. Aktiviteterna sker i samverkan med det lokala kultur- och föreningslivet, Svenska kyrkan och beroendemottagningen. Det är bland annat friskvård, kultur, matlagning samt kvinnogrupp en gång i veckan. Kvinnogruppen startade under våren och innehållet utformas tillsammans med deltagarna. Det är bland annat hälsa, livsstil och aktuella teman som kvinnorna valt att diskutera. Antalet deltagare varierar mellan 1-6 personer. Under sommaren har utflykter gjorts till Cosmonova, Brostugan, Skansen och Fjärilshuset i Haga.

Socialpsykiatri

Tre verksamheter, Ekeby och Paradsängen gruppboende och Säteritakets stödboende, med sammanlagt 41 platser drivs på entreprenad. Avtalstiden går ut den 31 januari 2017 och kan inte förlängas. Stadsdelsnämnden har beslutat att verksamheterna återgår i kommunal regi 1 februari 2017. Det har hållits informationsmöte för brukare och deras närstående utifrån den handlingsplan som förvaltningen arbetar efter för att verksamhetsövergången ska påverka de boende så lite som möjligt. Ytterligare informationsmöten är inplanerade under hösten.

Enligt den statistik som regelbundet tas fram inom socialpsykiatrins beställarenhet finns det inte någon större skillnad mellan könen när det gäller antal pågående ärende. När det gäller insatser i form av placeringar på hem för vård eller boende (HVB) och placering på bostad med särskild service visar statistiken att resursfördelning är likvärdig då insatsen beviljades i samma utsträckning för både män och kvinnor.

Statistiken visar att det finns en liten skillnad när det gäller fördelningen av insatserna boendestöd och sysselsättning. Dessa insatser har beviljats i högre utsträckning för kvinnor än män inom alla nivåer utom den högsta. Inom den högsta nivån både för boendestöd och sysselsättning har män fått flera antal pass/timmar. Detta är något som enheten kommer att analysera under hösten.

Brukarundersökning för 2016 genomfördes under slutet av våren för boendestöd och kommer att genomföras under början av hösten för sysselsättning. Sammanställning kommer först i slutet av året. Resultaten kommer att analyseras av socialpsykiatrins beställarenhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

PRIO-medel och samarbete med andra aktörer

PRIO är en plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa som pågår år 2012-2016. Klienter inom socialpsykiatrins beställarenhet som tillhör målgruppen unga vuxna, 20-29 år,

som inte har någon form av aktivitet/sysselsättning informeras i möte med handläggare om insatser från förvaltningen. Inom PRIO -projektet som socialpsykiatrins beställarenhet bedrivit i drygt ett år har en del av målgruppen unga vuxna fått stöd i att samordna och följa upp planering rörande egna aktiviteter i förhållande till sysselsättning, hälsa, utbildning, praktik eller arbete. Socialpsykiatrins beställarenhet har i samarbetet med PRIO-projektet, försörjningsstödsenheten, Alfa, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen fokuserat på att motivera den enskilde till att ta emot stöd. Syftet är att stödja den enskilde i att ordna egen aktivitet i form av sysselsättning, utbildning, praktik eller arbete utifrån sina önskemål och förutsättningar. Det här arbetssättet har lett till att socialpsykiatrins beställarenhet har uppnått målet att 60 procent av målgruppen har någon form av sysselsättning. Antal aktuella ärende i juni, inom målgruppen är 42, varav 24 kvinnor (57 %) och 18 män (43 %). Socialpsykiatrins beställarenhet har som mål att under 2017 implementera detta arbetssätt för att så många som möjligt inom den här målgruppen ska ha någon form av aktivitet/sysselsättning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Samverkansformer utvecklas mellan vuxenenheten, försörjningsstödsenheten och utredningsenheten barn - och unga för att uppmärksamma och nå kvinnor med missbruksproblem.	2016-01-01	2016-06-30	
▶ Stödgrupper erbjuds till barn och unga som lever i familjer med missbruk.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Vuxna med osäkra boendeförhållanden får stöd till ett varaktigt boende

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen försökslägenheter som övergår till eget kontrakt uppgår till minst 25 %.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet delvis uppnås under året. Bedömningen baseras på det arbete som utförts under perioden.

I syfte att förhindra vräkningar och minska hemlösheten bedrivs ett aktivt och nära samarbete med bostadsföretag, inkassoföretag och Kronofogdemyndigheten. Samarbete sker med äldreomsorgen, funktionshinder och samtliga enheter inom individ- och familjeomsorgen för att ge stöd i boendet och hitta lösningar för att förhindra vräkning. Detta arbete har resulterat i att flera avhysningar har förhindrats och personer har fått stöd i boendefrågor. Under året har 92 personer/hushåll varit aktuella för insatser och stöd inom det vräkningsförebyggande arbetet, varav 18 hushåll avser meddelande om avhysning från Kronofogdemyndigheten. Ett hushåll var en familj med barn. Familjen fick information och stöd från förvaltningen. Vid tiden för avhysning hade familjen på egen hand löst situationen och flyttat till annat boende. I de övriga hushållen har förvaltningen kunnat förhindra vräkning för åtta personer och i tre ärenden pågår fortfarande arbete. Sex meddelanden om avhysning har genomförts av Kronofogdemyndigheten då fastighetsägaren inte accepterade att låta hyresgästen bo kvar bland annat på grund av stora hyresskulder och störande beteende.

Förvaltningen har för närvarande 192 försöks- och träningslägenheter. Andelen kvinnor utgör

44 procent. Under året har 14 lägenheter övergått från försökslägenhet till egna kontrakt. Det utgör 16 procent av totala antalet försökslägenheter (88). För personer som har försöks- och träningslägenheter pågår insatser i form av boendestöd och annat individuellt stöd med målsättning att den enskilde ska klara av sitt boende och på sikt få överta kontraktet eller gå vidare till eget boende på annat sätt. Hyresskulder är ett återkommande problem och förvaltningen har fått projektmedel från centrala medelsreserven för arbete med hemlöshet och kommer under hösten att förstärka arbetet med budget- och skuldrådgivning till personer som bor i försöks- och träningslägenheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Antalet familjer och enskilda med tillfälliga boenden följs upp varje månad.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktiviteter genomförs enligt plan, att alla mål för kommunfullmäktiges indikatorer bedöms nås under året och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

Goda exempel

Sommar på torget

I Stockholms stads trygghetsmätningar framkommer det att invånare upplever Hässelbygård som en otrygg stadsdel särskilt området runt Hässelby torg. Förvaltningen tog därför initiativ till att skapa ett levande torg under sommaren. Torgverksamheten ägde rum vardagar under juni-augusti. Det erbjöds bland annat schackturnering, teater, språkkafé, dans och open mic (öppen scen). Vidare serverades saft och kaffe/thé vilket medförde till att många människor, oavsett ålder och etnicitet, valde att stanna och umgås på torget. Torgverksamheten blev en succé och stor uppskattning visades av alla som stannade på eller passerade torget. Av genomförda dialoger på torget framkom det att 77 av 95 personer upplevde att torgverksamheten bidrog till en tryggare Hässelbygård.

Språkkafé för unga

Nyanlända ungdomar har små möjligheter till språkträning under sommaren. Förvaltningen tog därför initiativ till att samverka med föreningen *Internationella bekantskaper* för att erbjuda språkträning på mötesplatsen Bibblerian. Språkträningen genomfördes under 9 tillfällen om totalt 18 timmar. 20 ungdomar varav 9 tjejer deltog i språkkaféet. Ungdomarna kom ursprungligen från Syrien, Afghanistan och Somalia och hade bott i Sverige i genomsnitt 6 månader. Språkträningen var ett lyckat initiativ då flertalet ungdomarna fick möjlighet att träna svenska och även få information om stadsdelens sommaraktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)				100 %		100 %	100 %	2016
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor				55 %		75 %	75 %	2016
  Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden				62 %		65 %	64 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en analys av gängkriminaliteten i Stockholm och utforma förslag på förebyggande och motverkande insatser som bidrar till en socialt hållbar utveckling	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna kan bidra i trafiknämndens arbete med konceptet Levande Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla de sociala mötesplatserna för äldre	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Det är tryggt att bo och vistas i stadsdelsområdet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen som upplever trygghet i stadsdelsområdet ökar.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna i allt väsentligt genomförs enligt plan. Aktiviteten *Ett samverkansavtal tas fram tillsammans med polisen är försenad*, aktiviteten planeras dock att genomföras under året. Avvikelsen beskrivs ytterligare under aktiviteten.

Förvaltningen har under perioden samverkat med skola, polis, bibliotek, fritidsgårdar och fastighetsägare om tryggheten på Hässelbygård, Grimsta och Smedshagen. Under perioden har samverkansgruppen träffats tre gånger för att särskilt beakta ungas fritidsmöjligheter, stärka samarbetet mellan skola, bibliotek och medborgarkontor/mötesplatser och diskutera tryggheten på Hässelby torg.

Under perioden har samverkansgruppen föreslagit att målgruppsanpassa förvaltningens fritidsverksamheter i syfte att skapa lugnare och tryggare miljöer för ungdomar.

Målgruppsanpassningen ska provas under hösten i syfte att nå fler ungdomar och kartlägga vilka förbättringsåtgärder ungdomar önskar se. Förvaltningen och bibliotek kommer att genomföra gemensamma aktiviteter för de yngre barnen i syfte att skapa en lugnare miljö på biblioteket. Samarbetet med Hässelbygårdsskolan har konkretiserats genom att skolpersonal besökte biblioteket på mötesplatsen Bibblerian i maj och att fritidspersonal inför skolstart marknadsförde fritidsverksamheten på skolan. Målgruppsanpassningen av fritidsverksamheten kommer att utvärderas under hösten.

I det förebyggande arbetet är fortsatt utveckling av Hässelby torg prioriterat. Under perioden har förvaltningen lanserat ett nytt koncept ”Sommar på torget”, se mer info under goda exempel. Under 9 veckor ansvarade 18 feriearbetare, varav 10 tjejer för att planera och genomföra aktiviteter. Totalt antal organiserade verksamheter uppgick till 182 och därtill förekom spontana aktiviteter i dialog med besökare. Besökarantalet varierade beroende på väder, men i snitt hade torgverksamheten 41 besökare per dag, varav 24 % tjejer i åldrarna 6-16 år. ”Sommar på torget” medförde även till att medarbetare på förvaltningen kunde knyta nya kontakter och hitta personer att involvera i förvaltningens utåtriktade verksamheter. T ex rekryterades 5 tjejer och 7 killar som handledare för tjej- och killforum.

I samband med torgverksamheten genomfördes 6 dialoger i syfte att få in synpunkter om tryggheten på torget. Totalt deltog 95 personer varav 55 var tjejer och kvinnor. Av dialogerna framkommer det att 77 personer ansåg att det bästa med Hässelby torg är ”Sommar på torget”, 5 personer tyckte att polisens närvaro ingav trygghet, 6 personer tyckte att scenen bidrar till ett levande torg och övriga 7 hade inga synpunkter. Förvaltningen har för avsikt att utveckla ”Sommar på torget” inom ramen för stadsdelens lokala utvecklingsprogram.

Under perioden har medborgarvärdar haft kontakt med 3070 medborgare varav 1351 kvinnor. Medborgarkontakterna har till största del handlat om synpunkter på stadsdelen och information om staden. Under perioden har man även medverkat i trygghetsinsatser i samband med branden i Grimsta, oroligheter i Smedshagen/Åkermyntan och fungerat som en länk mellan fritidsgårdar, anläggningsboenden och invånare i samband med att antalet ensamkommande flyktingungdomar har ökat. Under sommaren har särskilda aktiviteter genomförts i syfte att nå unga och familjer.

Trygghetsskapande verksamhet som drivs av föreningar är bland annat nattvandring i Åkermyntan/Smedshagen. Nattvandringen initierades av föräldrar i samverkan med föreningslivet. Nattvandringen påbörjades i mars och pågår under fredagar och lördagar. I genomsnitt deltar 5 vuxna på nattvandringen i Åkermyntan/Smedshagen. Förvaltningen är mycket positiv till att privata aktörer och föreningsliv tar initiativ till nattvandring och har som ambition att stödja fler nattvandringsgrupper.

Som ett led i det brottsförebyggande arbetet har förvaltningen under sommaren haft veckovisa avstämningar med polisen. Avstämningarnas syfte var informationsöverföring mellan förvaltning och polis samt att snabbt fånga tecken på oro i stadsdelen. Vid oro var bestämt att en större samverkansgrupp skulle sammankallas.

Skadegörelse har förekommit på fristående enheter som förskolor och parklekar. I slutet av våren var en förskola särskilt utsatt för glaskross under nätterna. Tack vare god samverkan med SISAB och polisen avstannade skadegörelsen. En annan typ av skadegörelse är att förskolegården används som hundrastgård under kvälls- och nattetid. Åtgärder är vidtagna men problemet har inte upphört.

Förvaltningen har tillsammans med Svenska bostäder har tillsammans med förvaltningen tagit initiativ till att bilda en fastighetsägarförening. Fastighetsägare, såväl kommunala som privata har kontaktats. Ett konstituerande möte är inplanerat till september.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett samverkansavtal tas fram tillsammans med polisen.	2016-01-01	2016-10-31	Avvikelse
Analys Datum framflyttat. Arbetet samordnas med analys och slutsatser i den lokala utvecklingsplanen (LUP).			
 Former för det lokala brottsförebyggande rådets arbete tas fram.	2016-01-01	2016-09-30	
 Samverkan med föreningar för att uppmuntra ungdomar att delta i olika aktiviteter.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Parker och grönområden är välskötta och välkomnande för alla

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare som är nöjda med skötsel av parker- och grönområden ska vara minst 65 % (62 %).

Analys

Invånarna värdesätter välklippta gräsområden. I år kom gräsklippningen igång i tid och tack vare uppföljning av entreprenaden och gynnsam väderlek har gräset varit välklippt hela säsongen. Endast ett fåtal synpunkter på gräsklippning har inkommit.

De fyra strandbaden som stadsdelsförvaltningen ansvarar för var sommarstädade och förberdda för bad i mitten på maj. Det har varit många besökare på strandbaden och städning och skötsel har fungerat väl. Vid ett tillfälle bedömdes vattnet vid Maltesholmsbadet som otjänligt för bad och informationsskyltar sattes upp. Vid uppföljande provtagning 4 dagar senare bedömdes vattnet som tjänligt.

Buskage och häckar växer rejält under sommaren och många synpunkter runt detta har inkommit. Förvaltningen beaktar alltid alla synpunkter och åtgärdar efter individuell bedömning av varje enskilt ärende. Synpunkter på att träd skuggar privat mark är vanligt förekommande men förvaltningen följer stadens trädpolicy, vilken i stort sett bara medger att ta ner träd som utgör fara.

Dispensansökan om att få anlägga hundrastgård inom Grimsta naturreservat godkändes under sommaren. Anläggningsarbetet är beställt och hundrastgården beräknas bli klar i november.

Upprustningen av parkleken Ådalen påbörjades under 2015 men kunde inte fullföljas enligt plan på grund av att trafikkontoret blev sen med anlåtande av entreprenör. Efter att förvaltningen erhöll tillgänglighetsmedel i samband med tertialraport 1 kunde renoveringen av plaskdammen Ådalen fortsätta. Projektet bedöms vara färdigt i slutet av året.

Parkernas dag

Varje år i augusti uppmärksammar staden grönområden och parklekar i arrangemanget parkernas dag. I Hässelby-Vällingby bjöd förvaltningen in till ett varierat utbud för att visa på

stadsdelens fantastiska möjligheter. Parkleken Ådalen hade 300 besökare där barn bland annat kunde prova att rida på ponny. I parkleken Stråket bjöds det på teater och de hade 120 besökare. I övrigt bjöds in till löpning med Hässelby SK, vandring i Riddersvik och en guidad tur till tystnaden i Grimsta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En hundrastgård anläggs inom Grimsta naturreservat.	2016-01-01	2016-10-31	
Analys Dispensansökan om att få låta anlägga hundrastgården i Grimsta naturreservat är godkänd. Hundrastgården beräknas bli klar under november.			
 Plaskdammen Ådalen renoveras.	2016-02-01	2016-11-30	
Analys Byggentreprenaden pågår för fullt men är försenad. Projektet bedöms vara färdigställt under november månad.			

Nämndmål:

Träfflokaler och mötesplatser är utformade utifrån lokala behov

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Besökare till träfflokaler och mötesplatser är nöjda med verksamheten och har inflytande över verksamhetens innehåll. Träfflokaler och mötesplatser upplevs tillgängliga av besökare.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna i allt väsentligt genomförs enligt plan. Aktiviteten *Öppettiderna på mötesplatsen Växthuset utökas i samverkan med föreningslivet* är försenad men förväntas bli klar under året. Avvikelsen kommenteras under aktiviteten.

Förvaltningens utåtriktade arbete bidrar till att verka för inkludering och social hållbarhet bland annat genom att förvaltningen erbjuder målgruppsanpassade verksamheter, möjliggör för föreningar att nyttja lokaler och förenklar beslutsvägar avseende verksamhetsutveckling. I förvaltningens alla mötesplatser ges utrymme för påverkan inom ramen för förvaltningens övergripande uppdrag. Vid tillfällen då det inkommer förslag utanför förvaltningens uppdrag uppmanas besökare och deltagare att lämna synpunkter och medborgarförslag. Under perioden har synpunkter inkommit om bland annat skateramper och flytt av mötesplatsen Bibblerian till större lokaler. Synpunkter och förslag till nya skateramper har behandlats av nämnden.

Samverkan med civilsamhället

En viktig faktor för levande mötesplatser är samverkan med civilsamhället. Under perioden har fritidsgårdarnas lokaler, mötesplatsen Bibblerian och Vita Villan nyttjas av 15 föreningar som har bedrivit både egen verksamhet såsom seriespel i bordtennis samt öppna verksamheter som t ex sykurser, språkcafé och samtalsgrupper för föräldrar och unga vuxna.

Förvaltningen ser en ökning av aktörer och privatpersoner som tar initiativ till uppstart av nya verksamheter. Under perioden har 16 lokala aktörer planerat och genomfört olika aktiviteter

såsom akvarellmålning, aktiviteter för yngre målgrupper och HBTQ-workshops. Huvudmålgruppen på mötesplatsen Bibblerian är kvinnor och män i åldrar 20-65 år, Grimstahörnans huvudmålgrupp är elever från Grimstaskolan och en växande målgrupp för Vita Villan är unga vuxna i åldern 18-25 år. Fortsatt samverkan med ungdomscoacher från Jobbtorg är prioriterat. Under perioden har jobbcoacher bedrivit öppen verksamhet på Vita Villan en gång i veckan med genomsnitt 7 besökare per tillfälle, 4 kvinnor och 3 män. Förvaltningen har i kontakt med föreningen Unga Vuxna i Västerort uppmärksammat att många behöver coaching i projektledning och planering av verksamhet. Som ett led i arbetet med ungas organisering kommer vi att initiera coaching i projektledning på Vita villan.

Verksamhetsutveckling fordrar en nära dialog med besökare och invånare och även strukturerad samverkan med civilsamhället. Förvaltningen kommer därför att kartlägga föreningar och identifiera prioriterade områden att samverka kring.

Samhällsservicetjänst via medborgarkontor

Två av förvaltningens mötesplatser erbjuder en integrerad samhällsservicetjänst, medborgarkontor. Medborgarkontoret i Smedshagen, Vita Villan, har under perioden varit öppet tre dagar per vecka om totalt 24 timmar. I genomsnitt 10 besökare, 4 kvinnor och 6 män, per vecka. Under sommarperioden har antal ärenden minskat och som ett resultat av detta har medborgarkontoret under sommaren haft öppet två dagar i veckan.

Medborgarkontoret på mötesplatsen Bibblerian har i genomsnitt 50 besökare per vecka. Under perioden har förvaltningen påbörjat analysera inkomna ärenden och besök och det framkommer att majoriten av ärendena handlar om tydliggörande av myndighetsbeslut, ansökan till förskolan, bostadssökande och information om stadsdelen. Ett behov som har ökat under perioden är att fler besökare önskar stöd med digitala tjänster och alltfler myndigheter erbjuder digital service. Ett exempel är digitaliseringen av asylansökan via migrationsverkets hemsida. För att stärka servicen till alla invånare behöver förvaltningen utrusta medborgarkontoren med gästdatorer och erbjuda handledning i e-tjänster. Fokus under resten av året ligger därför på att stödja denna utveckling och även att kartlägga besökarnas syn och behov av service.

Mötesplatser för äldre

För att utveckla mötesplatser och aktiviteter anpassade för äldre över hela stadsdelsområdet har stadsdelsförvaltningen kontaktat andra aktörer, exempelvis Svenska kyrkan. Bland annat har kontakt tagits med Hässelby församling för att hitta former för att tillsammans kunna skapa lokala mötesplatser för äldre i Hässelbyområdet. Inga konkreta förslag finns ännu. Förvaltningen undersöker även andra möjligheter till att få tillgång till en lokal i Hässelby strandsområdet där aktiviteter kan förläggas.

På mötesplatsen Bibblerian i Hässelby gård ska en anhörigcirkel starta i september. Cirkeln riktar sig till äldre som vårdar en närstående med demenssjukdom och är initierad av mötesplatsen Växthuset tillsammans med pensionärsorganisationerna PRO och SPF Seniorerna.

Sedan juni har biståndshandläggartimme erbjudits på mötesplatsen Bibblerian. Det innebär att handläggare finns på plats för att besvara frågor och hjälpa till att hänvisa rätt.

Den öppna mötesplatsen Växthuset, i Vällingby centrum, vänder sig till alla personer i stadsdelen som är 65 år eller äldre. Enheten har haft öppet vardagar och varannan söndag hela

sommaren. Enheten ser över möjligheterna till mer helgöppet men önskemål och behoven från besökarna är till största delen vardagar. Efterfrågan om helgöppet är för närvarande inte stort, men enheten uppmanar frivilligorganisationer att erbjuda verksamhet i lokalen på helgen för de som önskar.

Växthusets gym, träningsgrupper och andra aktiviteter har varit välbesökta under sommaren. Aktiviteter och kaféverksamhet kunnat erbjudas hela sommaren. Under sommaren har enheten haft ett 15-tal fler besökare per dag än förra året samma tid. Det har resulterat i omkring 50 besökare per dag. På fredagar har antalet besökare uppgått till cirka 70.

Av gymmets besökare är ungefär 40 procent män, på övriga aktiviteter är endast 15 procent av besökarna män. För att få fler män att besöka Växthusets olika aktiviteter arbetar enheten under hösten vidare med att utbudet ska bli mer intressant för män.

Under ett par veckor i juli-augusti har ungdomar som deltagit i kolloverksamhet med fotboll använt Växthusets lokaler för uppehållsrum mellan träningspassen. Ungdomsbesöket har varit ett uppskattat inslag i ordinarie verksamhet.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Aktiviteter som är inkluderande för tjejer, kvinnor och hbtq-personer utvecklas.	2016-01-01	2016-12-31	
	Befintliga mötesplatser utvecklas för att nå unga som inte fångas upp inom befintlig verksamhet.	2016-01-01	2016-12-31	
	De öppna mötesplatserna samordnar aktiviteter och arrangemang i samverkan med lokala föreningar och boende.	2016-01-01	2016-12-31	
	Fler mötesplatser för äldre skapas och utvecklas.	2016-01-01	2016-12-31	
	Förvaltningen undersöker möjligheterna att skapa en träfflokal för personer med missbruksproblematik i Vällingby.	2016-01-01	2016-09-30	
	Förvaltningens mötesplatser erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter.	2016-01-01	2016-12-31	
	Mötesplatser ändrar sina ordningsregler så att ledarhundar, service- och signalhundar får dispens och kan medföras (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	
	Närboende och besökare engageras i dialog kring vilken typ av verksamheter som kan finnas på stadsdelens mötesplatser.	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelens mötesplatser arbetar för att utveckla möten där unga och gamla möts.	2016-01-01	2016-12-31	
	Öppettiderna på mötesplatsen Växthuset utökas i samverkan med föreningslivet.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktiviteter genomförs enligt plan, att målen för kommunfullmäktiges indikatorer bedöms nås

under året och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				0		0	tas fram av nämnden	2016
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				6		6	tas fram av nämnden	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur tillgången till bostäder med särskild service LSS och SoL kan säkerställas.	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden göra en översyn av behovet och finansieringen samt placeringen av korttidsboende	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt fastighetsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att prövning sker om att bostadsexploateringsprojekt kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning på boenden för personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
  Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Micasa ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040	2016-01-01	2016-12-31	
  Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Micasa göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende samt intressentboenden, med inriktning att öka antalet boenden i staden	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Enskilda med beslut om bostad med särskilt stöd har en bostad med särskilt stöd

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Enskilda med beslut om bostad med särskilt stöd har en bostad med särskilt stöd.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden och på att förväntat resultat bedöms nås.

Av de 10 personer som beviljats vuxenboende har 5 beslut verkställts. I de fem beslut som ännu inte är verkställda bedöms de enskilda få erbjudande om boende inom kort. Av de 3 barn som fått beslut om barnboende är 2 verkställda och 1 kommer få ett erbjudande inom kort.

Förvaltningen har ett kontinuerligt samarbete med exploateringskontoret i syfte att tillgodose behovet av grupp- och servicebostäder. I samtliga exploateringsprojekt utreds behovet av eventuellt ytterligare servicebostäder.

Stadsdelsnämnden beslutade i juni att genomföra en nybyggnation av ett LSS- boende i kvarteret Strandviolen i Hässelby villastad. Gruppboendestaden planeras rymma 6 lägenheter och inflyttningen är planerad till 2017.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktivitet genomförs enligt plan, att målen för kommunfullmäktiges indikator bedöms nås under året och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

Goda exempel

Mitt Hässelby-Vällingby; ett fotokollo för tjejer

Könsfördelningen när det gäller fritidsgårdsverksamhet är ungefär 75 % pojkar och 25 % flickor. Målet för förvaltningen är att fler tjejer tar del av verksamhetsutbudet på fritidsgårdarna. I syfte att öka andel tjejer i fritidsverksamheten har förvaltningen samverkat med Fritid Stockholm AB och Oh Snap Sweden för att erbjuda ett annorlunda dagkollo för tjejer. Under 2 veckor fick 12 tjejer i åldrarna 12-16 år lära sig grunderna i fotografi och diskutera genus, normer och mediabilden av förorter. Tjejerna har sedan fotograferat stadsdelen utifrån ett genusperspektiv i syfte att bemöta den negativa mediabilden. Fotokollet avslutas med ett vernissage som planeras till den 8 oktober.

Äventyrskollo i Lövsta-Kyrkhamn

I flera år har förvaltningen samverkat med Kyrkhamnsföreningen för att erbjuda dagkollo i friluftsområdet Lövsta-Kyrkhamn. Nytt för i år är det stora intresset bland barn och unga. I år anmäldes 235 barn till dagkolloverksamheten vilket är en ökning med 100 % jämfört med föregående år. Dock hade Kyrkhamnsföreningen enbart möjlighet att ta emot totalt 50 barn. Förvaltningen ser positivt på det stora intresset för äventyrskollet i Kyrkhamn och kommer till nästkommande år undersöka möjligheter till fler dagkolloverksamheter med inriktning på natur och friluftsliv.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter				79,11 %		77 %	77 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget "fritid för alla"	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga erbjuds meningsfulla fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns fritidsaktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning. Antal barn och unga som deltar i kolloverksamhet ökar i jämförelse med föregående år (400 barn).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Aktiviteter för yngre barn och familjer

Förvaltningens parklekar är mötesplatser i närområdet där besökare med olika bakgrund möts utifrån lek och kreativa miljöer. Besökarantalet på förvaltningens 7 parklekar har legat på samma nivå som föregående år, besökarantalet varierar utifrån årstid. Hittills i år har de 6 kommunala parklekarna haft 19 000 besökare. Parkleken Ådalen i Vällingby upplever ett ökad antal besök jämfört med föregående år. Det ökade besökarantalet kan bero på nybyggnationen i området Räcksta.

Under perioden har förvaltningen genomfört öppna dialogmöten och besökarenkäter på 6 parklekar. Det framkommer att besökare känner sig trygga med parklekens öppna verksamhetsform dock önskas längre öppethållande på kvällar och helgöppet. Totalt deltog 248 i de öppna dialogmötena och brukarundersökningarna, varav 177 flickor och kvinnor. Förvaltningen kommer att se över öppettiderna under hösten.

Fritidsverksamhet för unga med funktionsnedsättning

Fritidsgården Backstage, som drivs av Stockholm Fritid AB, har under perioden haft en jämn tillströmning av besökare, i snitt 9 besökare per kväll, 3 tjejer och 6 killar, vilket är samma nivå som föregående år. En uppskattad aktivitet var när unga från Backstage uppträdde på valborgsfirande i parkleken Ådalen, totalt uppträdde 9 ungdomar. Ett prioriterat arbete under hösten är att öka besökarantalet och utveckla samarbetet med nätverket "Fritid för alla".

För närvarande har 8 barn korttidstillsyn i parklekarna Hässelängen och Stråket. Parkleken Gulsippan har 2 barn med korttidstillsyn och har möjlighet att ta emot ytterligare tre barn.

Fritidsgårdsverksamhet

Förvaltningen fritidsgårdar drivs av fritidsentreprenören Fritid Stockholm AB. Under perioden har dialog förts kopplat till organiserad fritidsverksamhet anpassad för olika målgrupper. Målgruppsanpassningen ska provas under hösten i syfte att nå fler ungdomar. Under ledning av Fritid Stockholm AB kommer Grimstahörnan att bedriva fritidsverksamhet för barn och ungdomar i årskurs 5-9 tre kvällar i veckan. Förvaltningen kommer att under hösten göra en behovsanalys med unga i stadsdelen för att bättre möta upp behovet av fritidsverksamhet.

Fritidsgården i Vällingby kommer att fortsätta bedriva aktiviteter för att integrera ensamkommande ungdomar i fritidsverksamheten. Under perioden har i genomsnitt ca 20 ensamkommande ungdomar besökt fritidsgården varje kväll och som mest 70 ensamkommande ungdomar. Förvaltningen har därför gett i uppdrag åt Fritid Stockholm AB att förstärka bemanningen på fritidsgården. Under perioden har tre fritidsledare rekryterats till verksamheten varav två fritidsledare har språkkunskaper i dari och farsi.

Sommarlovsverksamhet

Förvaltningen har under perioden samverkat med fritidsgårdar, bibliotek, Kulturskolan och föreningar för att kunna erbjuda ett rikt sommarlovsprogram.

Totalt genomfördes 6 dagkollon med totalt 14 dagkolloveckor med totalt 313 barn och ungdomar, varav 150 tjejer och 163 killar. En ökning med 2 dagkollon mot föregående år.

- Äventyrskollo i Lövsta-Kyrkhamn, arrangör Kyrkhamnsföreningen. Nådde 50 barn, 27 flickor och 23 pojkar. Två perioder om totalt två veckor.
- Sommarkul i Vinsta, arrangör Syriska föreningen. Nådde totalt 48 barn och unga, 21 tjejer och 27 pojkar. Tre perioder, totalt tre veckor.
- Sambafotboll, arrangör Sambafotboll. Nådde totalt 181 barn, 84 flickor och 97 pojkar. 6 perioder under totalt tre veckor.
- Streetcamp-danskollo, arrangör Kulturskolan. Nådde totalt 2 barn, 1 flicka och 1 pojke. Två perioder, totalt två veckor.
- Mitt hässelby-Vällingby-fotokollo för tjejer, arrangör Fritid Stockholm AB i samverkan med Oh snap Sweden. Nådde totalt 12 tjejer. En period, totalt två veckor.
- Spel och lek på Grötfatet, arrangör förvaltningen. Nådde totalt 20 barn varav 5 flickor och 15 pojkar. Två perioder, totalt två veckor. Vecka tre fick avbokas på grund av få anmälan.

Utöver dagkollon erbjöd förvaltningen flera verksamheter för barn och unga. Exempel på aktiviteter:

- Sommar på Hässelbytorget, totalt 18 feriearbetare. Öppet vardagar kl 09-19 i 9 veckor. Målgrupp: tyngdpunkt på aktiviteter för barn 6-15 år. Nådde i genomsnitt 50 besökare per dag.
- Grimstahörnan, totalt 2 feriearbetare. Organiserade kulturfest 7 juli som nådde 53 flickor och 50 pojkar i åldrarna 10-15 år.
- Sommarmobilen, fritidsbuss, totalt 9 feriearbetare, öppet vardagar kl 14-19 under 13

juni–9 augusti. Under perioden hade sommarmobilen i snitt 27 besökare per dag, 18 killar och 9 tjejer. Jämfört med föregående år hade sommarmobilen ett minskat antal besökare, 2015 hade man i snitt 40 besökare per tillfälle.

- Vän med vatten” genomfördes av idrottsförvaltningen. Verksamheten bestod av simskola och livräddningsaktiviteter. Nyhet i år var simskola för ensamkommande. Simundervisningen för ensamkommande var snabbt fullbokad och nådde 20 pojkar. Simskolan för yngre barn nådde 25 elever.
- 5 av 7 parklekar hade sommaröppet, totalt 18 feriearbetare, öppet vardagar under sommaren. Nådde i snitt 50 barn per parklek och dag. Soliga dagar nådde man över 100 barn. En parklek hade heldagsomsorg för korttidstillsyn, där bedrev det också öppen verksamhet.
- Grillning och sportaktiviteter med medborgarvärdar. Två dagar i veckan organiserades aktiviteter för barn och föräldrar. En dag i veckan i Smedshagen och en dag i veckan runt om i stadsdelen. I Smedshagen nåddes totalt 85 barn och på resterande aktiviteter nåddes 69 barn.

Negativa avvikelser på tre verksamheter: Dagkollo ”*Spel och lek på Grötfatet*” fick för få anmälan och därför ställdes den tredje perioden in (vecka 3). Den öppna fritidsgårdsverksamheten ”Mitt Stockholm – lär känna din stad ” genomfördes med stora avvikelser. Ungdomar visade ett svagt intresse för verksamheter utanför Åkermyntan och utflykter fick ställas in. I snitt deltog enbart 5 ungdomar i varje aktivitet. *Danskollo-Streetdans* nådde få barn trots många barn initialt visade ett stort intresse för danskollo.

Sommarlovsfoldern blev klart två veckor tidigare än föregående år och kunde distribueras till skolor och fritidsgårdar innan barn och ungdomar gick på sommarlov. Förvaltningen har fått god respons av barn och föräldrar kopplat till sommarlovsprogrammet. I årets program kunde man anmäla sig direkt till anordnaren, till förvaltningen, via länk och mail/telefoni. Under hösten kommer förvaltningen att genomföra dialoger i grundskolor och fritidsgårdar för att samla in synpunkter på förbättringar. En ambition är att samverka med skolor för att nå föräldrar i en större utsträckning.

Det ökade utbudet av sommarlovsaktiviteter kunde genomföras tack vare det ökade statliga bidraget om 1,2 miljoner. Den andra faktorn som bidrog till ett stort verksamhetsutbud var möjligheter till att ta emot ett ökat antal feriearbetare. Totalt 20 feriearbetare involverades i förvaltningens sommarlovsprogram. Feriearbetarna fungerade som förvaltningens ambassadörer och bidrog till att nå en större grupp barn och ungdomar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra informationssatsning till alla föräldrar gällande sommarkollo.	2016-01-01	2016-12-31	
 Skapa variation av utbud som vänder sig till unga med funktionsnedsättning (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	
 Vid tilldelning av kultur och föreningsbidrag ställs krav på tillgänglighet (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att målet för kommunfullmäktiges indikator bedöms nås under året och kommunfullmäktiges aktivitet genomförs enligt plan samt att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

Goda exempel

Möten över generationer

För att skapa fler möten mellan äldre och barn har Växthuset, förvaltningens öppna mötesplats för äldre, och Grimsta förskolor påbörjat ett samarbete under våren. Barn och personal från Grimsta förskolor har tillsammans med en grupp äldre sett föreställningen "Alltet" på Stadsteatern. Alltet är en föreställning som är skapad för att vara en plats där de allra äldsta och yngsta får möta teatern och varandra. Förskolebarnen och de äldre har träffats på förskolan och i Växthuset, både före och efter föreställningen och har då bland annat delat sin upplevelse av föreställningen med varandra. Vid återträffen efter föreställningen var en forskare från Karolinska institutet med för att undersöka barnens tankar om döden. Förskolan och Växthuset planerar fortsatta träffar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter				75,89 %		72 %	72 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barnen upplever och utövar kultur i förskola

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel nöjda föräldrar avseende barns kulturupplevelser ökar i jämförelse med föregående år (58 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Barnen ska både uppleva kultur och skapa själva. Kulturaktiviteter knyts ofta samman med pågående arbeten och teman. I samband med kulturaktiviteten reflekterar barn och pedagoger och knyter ihop upplevelsen med det tematiska arbetet. Exempel på sådana teman är vatten, hållbar utveckling och hur man tar hand om naturen. En enhet arbetar med sagolådor, med material för lek och reflektion, kopplat till det barnen upplevt. Med hjälp av sagolådorna skapar barnen egna sagor på olika sätt och med olika verktyg. Förskolorna går på scenkonstföreställningar både här stadsdelen och inne i centrala staden men bokar också grupper som kommer till förskolan. De yngsta barnen har exempelvis deltagit i sagostunder på olika språk, gått på filmvisningar och boklek på biblioteket. De äldre barnen har exempelvis deltagit i dramalek och sång på Kulturskolan, sett scenkonstföreställningar samt besökt museer och bibliotek.

Många förskolor använder modern teknik, som till exempel lärplattan, för att skapa egna böcker/bilder. Barnen använder också Smartboard för att skapa bilder i sagoberättande och dramatiserad lek. Smartboard är en interaktiv gemensam yta, whiteboard, där barnen kan dela upplevelser med hjälp av bilder, filmer, text och ljud. Alla förskolor har utbildade läsombud som bland annat arbetar med översyn av bokbeståndet och läsmiljöer i syfte att stärka läsande och berättande hos barnen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Alla förskolor tar fram lokala handlingsplaner för Kultur i Ögonhöjd.	2016-01-01	2016-06-30	
	Analys Alla förskoleenheter har utarbetat handlingsplaner för kulturarbetet och alla enheter har en egen planering för att tillgodose barnens skapande och upplevelser av kultur.			
▶	Barn erbjuds minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Kulturutbudet i förvaltningens verksamhet är tillgängligt och mångsidigt

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barn, unga, vuxna och äldre i förvaltningens verksamheter erbjuds ett varierat kulturutbud.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Inom förvaltningens verksamheter för äldre ges möjligheter till såväl kulturupplevelser som eget skapande. På boendena erbjuds regelbundet sång- och musikunderhållning, musikstunder samt olika typer av träffar där man dikuterar olika konstverk. Skolörtens vård- och

omsorgsboende respektive servicehus samverkar kring kulturupplevelser. De boende på omsorgsboendet går tillsammans med personal över till servicehuset till deras inbokade uppträdanden.

Den öppna mötesplatsen för seniorer, Växthuset, har regelbundna kulturaktiviteter och har under våren haft artistuppträdanden vid flera tillfällen. Bland annat har ett rockcafé med 50-tals-tema anordnats. En Elvisimitatör uppträdde och en Elvisfilm visades. Besökare och personal bar tidstypiska kläder, rockade och buggade samt åt hamburgare och kaffe med radiokaka. Under våren har en filmklubb samt en kulturgrupp bildats på Växthuset. Filmklubben visar film varannan vecka och kulturgruppen diskuterar kultur ur olika aspekter. Inspirationscaféet har varje vecka intressanta föreläsningar med olika gäster. I caféet finns olika spel och möjlighet till handarbete.

Vistet, en mötesplats för personer med missbruksproblematik, har en kulturgrupp som ses en dag/veckan. En artist har besökt verksamheten, och spelat och berättat för deltagarna och gruppen har i sommar gjort många utflykter olika museer och utställningar i centrala staden. Många i gruppen spelar, sjunger och målar själva och har uppträtt på mötesplatsen Bibblerian, i Hässelby strands kyrka och på scenen på Hässelby torg. Aktiviteterna och gemenskapen som gruppen ger är värdefull för deltagarna och ger en möjlighet att visa upp flera sidor av sig själv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I alla verksamheter erbjuds barn, unga, vuxna och äldre tillgång till professionella och tillgängliga kulturupplevelser och eget skapande (Program för delaktighet).	2016-01-01	2016-12-31	
 Ta fram möjliga projekt för graffiti och gatukonst.	2016-01-01	2016-06-30	
Analys Förvaltningen undersöker möjligheten att under 2017 i projektform arbeta med gatukonst i samverkan med bland andra Trafikkontoret och fastighetsägare.			
 Varje utförarenhet utser ett kulturombud.	2016-01-01	2016-02-29	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att genomfört och planerat arbete bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås under året.

Bedömningen baseras på att förvaltningen följer verksamhetsplanen, att kommunfullmäktiges aktiviteter genomförs enligt plan, att målen för alla kommunfullmäktiges indikatorer bedöms nås under året utom en och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året. Målet för indikatorn *Andel personer som får en daglig utevistelse* bedöms uppnås delvis vid perioden uppföljning och till årets slut. Avvikelsen beskrivs utförligt under indikatorn.

Goda exempel
Introduktion av nyanställda

På beställarenheten äldreomsorg har de två biträdande enhetscheferna tillsammans med tre biståndshandläggare vidareutvecklat enhetens introduktionsprogram för nyanställda. Biträdande enhetschefer har kontinuerliga träffar med de nyanställda och med de som är mentorer. Som en del i introduktionen har nyanställda biståndshandläggare varit på studiebesök på vård- och omsorgsboende, servicehus och hemtjänstföretag. I enlighet med introduktionsprogrammet har enhetschefen enskilda uppföljningsmöten med de nyanställda. Utvärderingen av introduktionsprogrammet visar att de nyanställda är mycket nöjda med den introduktion som de har fått. Utvärderingen visar också att mentorerna anser att introduktionsprogrammet är till stor hjälp för dem i deras uppgift att ge de nyanställda en så bra introduktion som möjligt. Introduktionsarbetet har medfört att medarbetarna blivit mer kompetenta och därmed kan ge mer trygghet åt de äldre och deras närstående.

Närstående vid Koppargårdens vård- och omsorgsboende möts i anhörigcirkel

Koppargårdens vård- och omsorgsboende har under våren, i samarbete med stadsdelens anhörigkonsulent, startat en anhörigcirkel. Mötena har letts av anhörigkonsulenten som inför varje möte har utgått från ett antal rubriker som legat till grund för samtalen. Deltagarna har lämnat synpunkter och tankar kring hur de upplever sin och sin närståendes situation. Synpunkterna har återförts till enhetschef, som även deltagit i ett möte. Mötena har upplevts mycket positiva av dem som deltagit, både innehållet men också möjligheten att få ett forum för att träffa andra anhöriga i samma situation. Anhörigcirkelarna återupptas till hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende				65,95 %		95 %	95 %	2016
Analys								
Årsmålet om 95 procent är högt och kan vara svårt att uppnå. Detta baseras dels på föregående års resultat (65,95 procent) och dels på att många äldre tackar nej till erbjudande om daglig utevistelse.								
  Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)				88 %		95 %	95 %	2016
  Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)				81 %		86 %	86 %	2016
  Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)				79 %		85 %	85 %	2016
  Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende				8,85		10	Maximalt 10 personer	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)				67 %		70 %	70 %	2016
  Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)				86 %		85 %	85 %	2016
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)				81 %		84 %	84 %	2016
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)				88 %		90 %	90 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Beställarenheten äldreomsorg har en arbetsgrupp som har tagit fram ett informationsmaterial och en rutin för hur det ska användas för att äldre ska få information vid avslag på insats boende.			
  Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2016-01-01	2016-12-31	
  Äldrenämnden får i uppdrag, att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnderna, Micasa AB och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende, inklusive ansvar för upphandling av dessa larm	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Äldre med beslut om insats är nöjda med insatsen

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

Andelen äldre på vård- och omsorgsboende som är nöjda med de insatser de får ökar i jämförelse med föregående år (75 %). Andelen äldre med hemtjänst som är nöjda med de insatser de får ökar i jämförelse med föregående år (82 %). Andelen äldre med dagverksamhet som är nöjda med de insatser de får ökar i jämförelse med föregående år (90 %).

Analys

Arbetet med individuppföljningar genom intervjuer på vård- och omsorgsboende pågår. Hittills i år har det genomförts 53 intervjuer. Av de som har intervjuats är 60 procent kvinnor och 40 procent män. I intervjuerna ställs frågor om bland annat trygghet, måltidsmiljö, social samvaro, aktiviteter, utevistelse, omvårdnad och bemötande. På frågan: "Hur trygg känner du dig i ditt boende?" är det 27 personer som svarar "jag känner mig mycket trygg" och 23 som svarar "jag känner mig ganska trygg". Av de 27 som har svarat att de känner sig mycket trygga är 54 procent kvinnor och 45 procent är män. Av de 23 som har svarat att de känner sig ganska trygga är 36 procent kvinnor och 55 procent är män.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beställarenheten följer upp att genomförandeplanerna motsvarar beställda insatser.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Äldre på vård- och omsorgsboende har en trivsamt måltidssituation

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen äldre som bor på vård- och omsorgsboende som i brukarenkäten anger att måltidssituationen är en trevlig stund på dagen ökar i jämförelse med föregående år (64 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden samt att förväntat resultat och målet för indikatorn bedöms nås under året och att aktiviteten genomförs enligt plan.

På Koppargårdens vård- och omsorgsboende har en ny matleverantör upphandlats under våren. Kvaliteten på maten har förbättrats avsevärt. De boende har uppmärksammat förändringen och gett uttryck för att de är mycket nöjda med den mat som serveras. Enheten har dessutom ett koncept som bland annat innebär festligare helgdukning för att särskilja helg från vardag. Personalen har en tydlig vägledning i varje kök i form av fotografier som visar hur dukningen ska se ut. Övriga boenden kommer att anta samma koncept där det tydligt framgår hur det ska se ut.

Två dietister är anställda till särskilda boenden i samverkan med övriga stadsdelar i Västerort. Dietisterna ska vara ett stöd i fortsatt utveckling av mat och måltidsituationer. Dietisterna är anställda av Bromma stadsdelsförvaltning och påbörjar sina arbeten i oktober 2016.

Tillagningskök på Koppargårdens vård- och omsorgsboende

Stadsdelsförvaltningen fick i uppdrag av stadsdelsnämnden att utreda möjligheterna att låta bygga ett tillagningskök på Koppargårdens vård- och omsorgsboende. Förvaltningen uppdrog i sin tur åt Micasa att utreda frågan. Förutsättningarna var att köket skulle kunna laga 800 – 1000 portioner om dagen 7 dagar i veckan året runt. Micasa har under året utrett frågan. Fastigheten och byggnaderna vid Koppargården ger förutsättningar som leder till att ett tillagningskök måste byggas i en fristående byggnad. Detta ger en placering som gör att maten från ett eventuellt nytt kök alltid måste transporteras utomhus mellan byggnaderna. Micasa

slutsats är att avråda en byggnad av ett tillagningskök på Koppargården. De samlade slutsatserna från Micasas utredning, hyreskalkylen och specifikt transportproblematiken mellan kök och huvudbyggnad gör att stadsdelsförvaltningen rekommenderar att projektet härmed avslutas och inget tillagningskök byggs.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Vegetariskt alternativ finns vid varje måltid	100				100	100		Tertial 2 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen observerar under en vecka måltidssituationen för de boende.	2016-03-01	2016-10-31	

Nämndmål:

Äldre på vård- och omsorgsboende och servicehus har en säker hälso- och sjukvård

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Överblickbar statistik över antal trycksår, undernäring och skador i samband med fall.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden och på att förväntat resultat bedöms nås under året.

Sjuksköterskorna på vård- och omsorgsboende och servicehus gör riskbedömningar av trycksår, undernäring och skador i samband med fall var sjätte månad. Syftet med riskbedömningarna är att i ett tidigare skede upptäcka och åtgärda risker för trycksår, undernäring och fall. Enheterna har lämnat in de första statistikresultaten till medicinskt ansvarig sjuksköterska på förvaltningen. Förekomsten av trycksår är liten och antalet trycksår har minskat något i jämförelse med föregående period. Regelbundet kontrolleras också att ingen boende har för stora viktminskningar. Samtliga sjuksköterskor har erbjudits utbildning i exempelvis sårvård.

Nämndmål:

Äldre är delaktiga i hur insatsen genomförs

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen äldre med hemtjänst som i brukarenkäten anger att de kan påverka hur eller när hjälpen utförs ökar i jämförelse med föregående år (68 %). Andelen äldre som bor på vård- och omsorgsboende som i brukarenkäten anger att de kan påverka hur eller när hjälpen utförs ökar i jämförelse med föregående år (39 %).

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden samt att förväntat resultat och målet för indikatorn bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

Hässelby hemtjänst, som sedan april är med i ett utvecklingsprojekt, *Utveckling av hemtjänst* fortsätter arbetet i projektet. Syftet med *Utveckling av hemtjänst* är bland annat att öka den enskildes inflytande, utveckla en mer personcentrerad hemtjänst, öka kontinuiteten och att utforma insatser utifrån den enskildes dagsaktuella behov. Projektet pågår fram till september och förvaltningen återkommer med redovisning i samband med verksamhetsberättelsen för 2016.

Träffar för hemtjänstens brukare

Under sommaren har förvaltningens två hemtjänstenheter fortsatt att bjuda in brukare till träffar med kaffe och tårta. Träffarna har hållits på mötesplatserna Växthuset och Bibblerian och har givit brukarna möjlighet att träffa enhetschef och medarbetare samt att ge synpunkter på de insatser som utförts hemtjänsten. Synpunkterna är värdefulla och används i verksamhetens kvalitetsarbete.

Träffarna har varit mycket uppskattade och besökarna har framfört att denna form av träffar upplevs som positiva då det är enkelt att prata om hemtjänstinsatserna och ger en möjlighet att ställa frågor om vilken hjälp som finns att tillgå. Synpunkter på inköp av dagligvaror och att det i bland upplevs som svårt att komma i kontakt med hemtjänstens personal och biståndshandläggare.

En ny upphandling för inköp av dagligvaror har gjorts. Brukarna är nu mer nöjda. Matinköpen görs i en lokal butik och brukarna har möjlighet att se erbjudanden i butikens veckoblad. Som ett steg i att öka tillgängligheten till och kontakten med förvaltningens två hemtjänstenheter och beställarenheten har biträdande enhetschefer anställts.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Enheterna säkerställer att alla boende erbjuds regelbunden utevistelse.	2016-01-01	2016-12-31	
	Enheterna utvecklar arbetet med genomförandeplaner tillsammans med den äldre.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Äldre är trygga med sin äldreomsorg

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen äldre med hemtjänst som upplever att de är trygga ökar i jämförelse med föregående år (80 %). Andelen äldre på vård- och omsorgsboende som upplever att de är trygga ökar i jämförelse med föregående år (83 %). Ingen brukare möter fler än 10 olika hemtjänstpersonal under en 14-dagarsperiod. Äldre som får avslagsbeslut på vård- och omsorgsboende får information om annat stöd som de kan få.

Analys

Förvaltningen bedömer att målet nås under året. Bedömningen baseras på resultatet av det arbete som utförts under perioden, på att förväntat resultat bedöms nås under året och att aktiviteterna genomförs enligt plan.

För att den äldre ska känna sig trygg med att bo kvar hemma har beställarenheten äldreomsorg tagit fram ett informationsmaterial och en rutin för att äldre som får avslag på sin ansökan om boende ska få information om andra möjligheter. Materialet innehåller bland annat information om biståndsbedömda insatser som hemtjänst och dagverksamhet men även öppen verksamhet som träffpunkter och bostadsanpassning eller möjlighet till lägenhetsbyte genom bostadsförmedlingen och genom kommunala och privata bostadsbolag. Syftet med informationen är att den äldre ska känna sig trygg med att bo kvar hemma.

För att de äldre ska få ett tryggt kvarboende har beställarenheten under perioden haft samverkansmöten med hemtjänstutförare. Avdelningschef, enhetschef och biträdande enhetschefer träffar 4-5 hemtjänstföretag och kommunala utförare vid varje samverkansmöte. Syftet med träffarna är att beställare och utförare tillsammans ska diskutera hur de kan stödja den äldre, och eventuella närstående, för att den äldre ska känna sig trygg med att bo kvar hemma.

Beställarenheten är även under detta år med i projekt kring utveckling av multiprofessionellt arbetssätt till personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Beställarenheten får 0,4 mnkr för 2016. Samarbetet genom SIP (samordnade individuell plan) är nu integrerat i det dagliga arbetet. Äldrecentrum gör anpassade satsningar kring SIP till varje stadsdel. Äldrecentrum är ett kunskapscentrum för forskning, utveckling och utbildning inom äldreområdet som drivs av en stiftelse inom Stockholms län. Till vår stadsdel bjuder Äldrecentrum in till ett seminarium för berörda läkare, distriktssköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, beställarchef och biståndshandläggare samt enhetschefer och samordnare från ett urval av stadsdelens hemtjänstutförare för gemensam planering av utbildningssatsningar som behövs kring SIP.

Beställarenhetens har ett avstämningsmöte med sina samarbetspartners, främst vårdcentraler, minnesmottagning och rehabcenter en gång per termin. I år är det fokus på samverkan kring att hitta personer i ett tidigt skede av demenssjukdomen och ge bra information om vilka tidiga insatser som finns att ansöka om.

Genom att omvårdnadspersonal har hög kompetens i exempelvis demenssjukdomar skapas trygghet för de boende och deras anhöriga. Inom hemtjänsten har medarbetarna tillgång till en Silviasyster som handleder personal, följer med på hembesök och utbildar i förhållningssätt som underlättar i arbetet med personer med demenssjukdom. Utbildningar i läkemedelsrelaterade områden samt palliativ vård ges av medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beställarenheten utvecklar samarbetet med landstinget och med utförare inom äldreomsorgen.	2016-01-01	2016-12-31	
 Omvårdnadspersonal inom hemtjänst ges utbildning i palliativ vård.	2016-01-01	2016-12-31	
 Samtlig omvårdnadspersonal ges utbildning i medicindelivering.	2016-01-01	2016-12-31	
 Under året utvecklas kunskapen om syn- och hörselhjälpmedel hos medarbetare inom hemtjänst och vid äldreboenden.	2016-01-01	2016-12-31	